

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL III

„Gazeta” iese în fiecare zi

Abonamente pentru Anul III-Ungaria

Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.

Pentru România și străinătate

Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.

Se primumeră la toate oficiile postale din țară și la dd. colectori.

Abonamentul pentru Brașov:

La administrațiune, piața mare Nr. 22, etajul I: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.

Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 107.

Brașov, Vineri 12 (24) Mai

1889.

Brașov, 11/23 Mai

Scirea despre proclamarea stării de asediu în Bosnia în împrejurările de aș, când situațiunea politică generală e atât de nesigură și încălțată, a trebuit negreșit să provoce din nou îngrijiri în ce privește destășurarea lucrurilor în cel mai apropiat viitor.

Proclamarea stării de asediu nu pte fi decât urmarea mișcării, ce pare a se porni între populațiunea slavă a provinciilor ocupate. Distrugerea unor drumuri, căi ferate, telegrafe și altor obiecte ale erariului, — ce se dice că s'ar fi întemplat în timpul din urmă — unele acte de violență ce s'ar fi săvșit de populațiune față cu diferiți funcționari, au produs cu atât mai mari îngrijiri în Viena, cu cât diarele srbesci, ca „Srpsca Nezavisnost” a partidului regentului Ristic și „Velica Serbia”, și-au exprimat bucuria pentru acest „nceput al dezvoltării mișcării naționale” în Bosnia și Herțegovina și au îndreptat violente atacuri în contra autorităților austriace din acele provincii, dicndu că jugul austriac de aș e mai greu decât jugul turcesc din trecut.

O scrisore adresată din Viena către oficiosa „Pester Correspondenz” ne lămuresce din destul asupra amărăciunii, ce domnesce acolo din cauza acestor atacuri și din cauza încurajării populațiunii din provinciile ocupate din partea foilor srbesci chiar oficiose, de a continua cu mișcarea în contra stăpânirii austro-ungare.

„N'ar fi mult cerut din partea d-lui Ristic — se dice în scrisore — ca să desaprobe pe

față și hotărită aceste uneltiri, să declare pe față, că nu ia nici o parte la ele și că stă cu totul departe de partida liberală și de organul ei. Altfel se pte întâmpla, ca în delegațiunile, ce se vor întruni în curndu, să se facă aspră interpelări în astă direcțiune, ală căror răspuns, fiindu necesar, ar trebui să aibă ca urmare, ca d-lu Ristic să fiă invitat oficialu ași precisa pozițiunea sa față cu organul partidei sale de odinioară, din care a eșit numai în urma chemării sale la regență.”

Cumă nu sunt tocmai liniștite stările de lucruri în peninsula balcanică, cu tte că distrugerile și actele de violență de mai sus se desmintu, ne-o dovedesce oficiosa „Presse” din Viena, care dice, că mai curndu dinspre Novi-Bazar, în vechia Serbiă ori în Macedonia potu isbucni evenimente grave, decât în Serbiă ori în Bulgaria, și că prin urmare bine s'a făcutu când s'a proclamat starea de asediu în Bosnia, pentru că la Viena și la Seraievo trebuie să stea omul în fiecare și gata a primi sciri alarmante din părțile mai sus arătate.

E în adevăr astădi o fierberă cumplită pe întregul continent. În Germania socialistă și anarhiștii îngreunză pe și ce merge situațiunea; în Anglia ca și în Belgia de asemenea s'a pornit mișcarea socialistă; în Rusia nihilismul dă din nou puternice semne de viață, așa că, după cum spune și „Kreuzzeitung”, Rusia înarmază mereu, și e mare temere, că nemulțumirile dinăuntru numai voru grăbi o acțiune a ei răboinică în afară.

Insuși d-lu Bismark pare ași fi perditu speranța în susținerea păcii, căci etă ce a dșu în parlamentul germanu cu ocazia debaterii asupra legii de asigurare a muncitorilor neputincioși: „Așu dori să vedu această lege votată încă înainte de alegeri, căci nimeni nu scie, decă pe viitoru ne vomu pute bucura de pacea de astădi și decă cine scie decă în sesiunea viitoare vomu ave timpu a ne ocupa de asemenea lucruri.”

Bine dicea Jules Simon, că pacea va dura șese luni în virtutea esopției, că acesta este puțin lucru, der că fără esopția nici de atăta nu eram siguri.

Programa ministrului Csaky.

În ședința dela 20 Maiu a dietei unguresci, ministrul de culte și instrucțiune publică contele Albin Csaky își espuse programa sa de activitate, din care reproducem următoarele:

Ce privește programa în genere, eu cred, on. dietă, că acesta trebuie să rămână neschimbată una și aceeași, ori cine ar ave portofoliul ministerialu. (Viue aprobări. Așa este! în drăpta.) Și cred că acesta se pte cuprinde în câteva sentințe scurte. (S'auđim! S'auđim!)

Pe terenul afacerilor de culte, pe lângă păzirea strictă a drepturilor regale și de stat, așa precum sunt stabilite prin lege și practica legii, respectarea deplină a sferei de drept și de activitate bisericesci și confesionale, (Aprobări în drăpta) și a libertății de conștiință individuală, (Viue aprobări în drăpta); mai departe rezolvirea pe câtu se pte în înțelegere cu respectivii fac-

tori interesați și pe baza încrederii împrumutate a acelor cestiuni, cari nu sunt regulate nici prin lege, nici prin practica legii, — firesce avndu-se totdeauna înainte ochilor interesul statului. (Aprobări în drăpta).

Ministrul de culte alu Ungariei nu este ministrul de culte alu unei biserici, alu unei confesiuni, (Aprobări) ci este reprezentantul intereselor statului în afacerile cultelor, der între marginele dreptului statului și ale adevăratului liberalismu, (Aprobări) cari hotăritu pretind, ca interesul bisericilor și al confesiunilor, libertatea de conștiință individuală să se respecte până atunci până când nu vine în conflict cu interesele vitale ale statului. (Viue aprobări). Și precum trebuie, ca guvernul să vegheze cu scumpătate asupra inviolabilității intereselor de viață ale statului în tte direcțiunile: astfelu trebuie să ia sub scutul său interesele bisericesci și confesionale, cari nu stau în contradicere cu acelea, (Aprobări) mșurându după puțină cu măsură drăptă și egală fă-care convingere religioasă, pentru-că acesta, ca unul din cei mai puternici factori ai civilizațiunii, niciodată nu se pte șterge din rëndul celor mai de căpeteniă interese propriu ale statului (Aprobări în drăpta).

Pe tărmlu instrucțiunii esecutarea și dezvoltarea punctuală și energică în tte direcțiunile a legilor existente delaturarea în timpul și modul potrivit a lacunelor existente încă, despre cari voiu vorbi mai târziu, și susținerea și asigurarea rezultatelor forte însemnate câștigate până acuma, ba după puțină înmulțirea și dezvoltarea lor până la acea margine, ce ni-o pune situația financiară. [Aprobări în drăpta].

Bine o sciu și o simtu adncu, că nisuițele culturale nu se pot judeca numai din punctu de vedere a de „dou

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Curierul Expoziției din Paris.

[Correspondența noastră particulară.]

Paris, 18 Mai 1889.

VI

Conformu promisiunii mele din rëndul trecut, așu trebui să încep seria a doua a corespondențelor Gazetei descriindu-vă fie-care grupu în parte. Der cam până la finitul lunii curente nu prea e speranță ca să vedem tte secțiunile aranjate pe deplin, constrinși vomu fi decă să ne mărginim încă câtuva timp pe lângă unele generalități mai mult sau mai puțin interesante.

E adevăratu, că directorul generalu, d-lu Berger, a datu dițele trecute o circulară prin care d-nii exponanți erau invitați destul de seriosu, ca până la 20 Maiu st. n. să fie gata cu secțiunile lor.

În fața împrejurărilor de forță majoră însă, cu tta bună-voința unora și altora, lucrările restante nu se voru pute termina în două di. Sunt încă o mulțime de cestiuni de detaliu de rezolvat. Der tte acestea nu potu pricinui nici o pagubă, nici nu de tragu nimic din imensul și încântătorul tablou alu totalității Expozițiunii. Astfelu numărul visitorilor e în o continuă creștere, și dela deschidere încoe, biroulu statisticii ne arată,

că afiuința publică e din ce în ce totu mai considerabilă. Dînicu trece peste 50—60,000 cifra persnelor, cari vinu să admire minunile artei și industriei moderne, și să se recreeze sêra în diferitele restaurante și teatre ale Expozițiunii. Deplasarea acesta a publicului parisianu precum și a străinilor sosiți deja în mare număr din tte părțile lumii, au pus pe gânduri pe directorii de teatre din Paris, cari își vedu logiele și băncile deșerte. Cafenele și restaurantele sunt pe aceeași urmă.

Precum vedeți decă, Expoziția esecită deja o puternică atracțiune asupra tuturor, cu tte micile sale lacune. Și decă de acuma farmecul său e atătu de covșitor, cine ne va put spune, ce va fi ea mai târziu, când va străluci în incomparabilă sa mărire și va vedă adunate în jurul său tte gințile dintre Equator și Pol?

Der până ce ne va fi datu să putem admira acelu fenomen de contopire de attea neamuri într'o vastă masă de omenime, să ne grăbim a schița câte-ceva chiar de aș.

Lectorii „Gazetei” au deja o idee generală despre câmpul Expoziției, precum și despre modul de grupare a diferitelor secțiuni în limitele acestui imens câmp. Toți și voru fi aducndu aminte decă, că actuala Expoziție se împarte în patru părți, și adecă, în secția

colonială, aședată pe esplanada invaliilor, secția agricolă ce se întinde pe cheul Senei, Secția horticulturii ce vine pe plătoul dela Trocadero, în fine secția produselor industriale de pe câmpul lui Marte, și care e totodată și cea mai vastă. A face descrierea acestor patru mari secțiuni, însemneză a face descrierea Expoziției întregi.

Ca obiectu alu corespondenței de așu însă și alu celor următoare vomu alege d'ocamdată numai câmpul lui Marte, ce, cu dreptu cuvntu, se pte considera ca centrul de splendore alu actuali expoziții. Mai avem însă și o altă considerațiune, când preferim să începem dările nostre de sêmă cu câmpul lui Marte. Astfelu, motivul, ce ne-a decis în alegerea făcută, a fostu, ca să putem, deja dela primele rënduri, vorbi despre România și despre silințele ce și-le dau valoroșii noștri frați de peste munți spre ași asigura un loc de onore între națiunile ce și-au datu în telnire pe câmpul lui Marte.

Secțiunea românească se află pe partea drăptă, intrndu sub turnul de fier alu lui Eiffel și avndu în față domul principalu. Ea se găsesce într'un complex de 12 state, care sunt: Italia Elveția, Spania, Norvegia, Republica St. Marin, Grecia, Statele Nord-Americane, Portugalia, Serbia, Ducatul Luxemburgului și Japonia. Cele cinc state din

urmă sunt în imediata vecinătate a României.

Spațiul ocupat de Romani în galeria produselor industriale e de 416 metri pătrați. Mulți vor afla că spațiul acesta e cam restrins pentru produsele unei țeri, care are o întindere de 130.000 de kilometri pătrați și a cărei vitalitate după secole de necontenite invasiuni începe să se manifeste destul de viguros pe tte terenurile industriei, agriculturii, sciințelor și artelor. Der se fimu drepti, și în acelașu timp recunoscători direcțiunii expozițiunii, și în specialu, d-lui Berger, care c'o rară afabilitate a mai pus la dispoziția României 200 de metri pătrați pentru secția agricolă, 100 pentru artele frumoșe, 50 de metri pătrați (suprafața murală) în compartimentul arhitecturii, și afară de acestea încă un locu de 500 de metri pătrați pentru locanda românească și accesoriile ei. Recunoscința tuturor Românilor trebuie să fiă încă cu atătu mai sinceră cu câtu spațiile de mai sus, s'au acordat după ce expirase ultimul terminu de cereri pentru permisiuni de terene adecă după 15 Maiu 1888. Era pe la 10 Iunie, prin urmare aproape c'o lună mai târziu, când d. Al. Ciurcu, înțelegndu, cu spiritul său întreprindător, cel caracterisază într'unu grad atătu de înalt, enorma pierdere morală, ce ar rezulta pentru numele poporului român, decă

ori doi e patru." Bine știu, că nu este la locul său a fi sgârcoit acolo, unde e vorba de asigurarea unor scopuri mari, de altă parte însă neavându în vedere în mod consecvent cele duse de mine, s'ar păgubi de sigur și năsuințele de cultură înseși, pentru-că o compromitere sau mai mare turburare a situației financiare ar nimici în cea mai mare parte rezultatele până acuma dobândite, ar nimici ori-ce inițiativă. [Viue aprobări în drépta].

Nu pôte fi problema mea de a detalia rezultatele câștigate până acuma, mai ales în cei 10 ani din urmă. Ele sunt fiă-căruia cunoscute din raporturile anuale. Cred în însă, că-i datorita mea de a arăta scăderile, chiar de a-și spune lucruri cunoscute deja.

Tăria fiă-cărei clădirii depinde mai ales de acolo, decât are un fundament destul de adânc; de aceea încep de jos și amintesc în prima liniă *instituiunea asilurilor de copii* (Aprobări în drépta), cu cari dieta până acuma s'a ocupat numai foarte puțin, cari însă merită o îngrijire și atențiune deosebită, fiind punctul, care lăgă mulțime de interese de instrucțiune, de creștere, de interese sanitare și foarte însemnate naționale. (Viue aprobări în drépta.) Trebuie să creștem o sucrescență mai mare, ca odată să devenim mai numeroși și mai buni și de aceea trebuie să ne îngrijim deja de copiii mici*) (Viue aplause). Acest scop însă îl putem ajunge numai așa, decât de o parte vom lăsa un tărâm larg activității societății, a comunelor și a indivizilor, de altă parte decât statul va stabili într'o lege ce crede el de lipsă pentru asigurarea scopurilor indicate și decât va întregi cu puterile sale financiare ceea ce trece peste puterea societății sau a indivizilor.

În ce privește *instrucțiunea elementară*, e în genere cunoscut, că n'avem încă destule școle populare elementare, că o mare parte a celor obligați la școlă încă nu se împărtășesc de instrucțiune elementară, că calificatiunea unei părți a învățătorilor este încă totu defectuoasă și că cestiunea salariilor învățătoresci încă totu nu este în mod corespunzător rezolvată. (Aprobări în drépta.) La ce mai adaug din parte'mi, că reforma legii de pensii în interesul învățătorilor și a profesorilor

*) „Pester Lloyd“ traduce aceste rânduri așa: „Trebuie să dobândim o mai mare *supremație* a națiunii, ca să devenim mai numeroși și mai buni“.... —Red.

dela școlile civile o consideră ca foarte urgentă. (Aprobări în drépta.) (Va urma)

DIN AFARĂ

Legea asigurărilor lucrătorilor germani.

Camera deputaților din Berlin urmăzează discuțiunea legii asupra asigurărilor lucrătorilor. D-lă Bebel, deputat socialist, răspunzându acușăunilor principelui de Bismarck, care dusesse că partidul socialist caută să organizeze nemulțumire, dize, că fără nemulțumire nu e progres. Revoluțiunea franceză, care e evenimentul cel mai măreț al secolului, e opera nemulțumirei (risete la drépta). Fără de această revoluție, adaugă oratorul, d-vostre n'ați fi aci. D-lă Bebel respinge această acușăunione, că partidul socialist voese ca Francesii să profite de prima ocazie pentru a ataca. El dize, că socialismul va triumfa într'un mod legal; el lasă actele revoluționare agenților provocatori ai guvernului.

Grevele agrare în Italia.

Grevele agrare continuă în Milanul de sus. La Corbetto, greviștii năvălind chiar în edificiile municipalității asupra forței publice, acesta a trebuit să facă ust de armele sale pentru apărarea ei. Trei agenți au primit contuziuni. Unul din năvălitori a fost ucis și mai mulți alți răniți. Poliția a făcut opt arestări. La Bereggio greviștii au jefuit și pustiit două case dintre care aceea a deputatului Lussi, și o fabrică de tors. Ei au spart și gemurile municipalității. Prefectul din Milan s'a dus la Corbetto și la Bareggia, provăduțu cu instrucțiunile trebuincioase pentru o energică și repede represiune. Asupra anarhiștilor arestați s'au găsit hărții, care probază că ei se coalisaseră în număr de 200 pentru a comite disordine.

SCRILE PILEI.

Maghiarisarea. Ministrul unguresc de instrucțiune Albin Csaky a adresat cu data 17 Mai 1889 inspectorilor unguresci de școle următorul cercular: „Dela intrarea în viață a art. de lege 18 din 1876 au trecut 10 ani. Deși în această afacere de repetite ori ați raportat aci, doresc totuși să-mi câștig din nou convingere despre progresul ce s'a făcut în timpul din urmă în instruirea limbei maghiare în toate școlile

popolare. De aceea vă provoc să-mi raportați după îndrumările date în această ordinațiune în decurs de o lună la fiecare punct singular al ordinațiunii cerculare Nr. 20,301 din 28 Mai 1885 emisă pentru esecutarea acurată a dispozițiunilor articolului de lege amintit. — Mare mai e furia maghiarisării, care de altminte se va îndeplini când va curge apa'n sus.

Esamenul de calificatiune. Consistorul archidieceșan din Sibiu a adresat un cercular către toate oficiile protopresbiterale din archidieceșa transilvană, prin care se face cunoscut că esamenul de calificatiune învățătoresc în anul acesta va fi în ziua de 30 Iunie a. c. st. v. și cele următoare. La esamen se vor admite acei candidați, cari au absolvat studiile teologice sau pedagogice într'un institut public; asemenea toți învățătorii aplicați în mod provisoriu, cari n'au încă atestat de calificatiune, au servit însă ca învățători 2 ani de zile cu succes bun; în fine și indivizii, cari au studiat pe cale privată, și pot documenta după studiile făcute capabilitatea de a suporta cu succes acest esamen.

Cererile pentru admitere trebuie să fie intrate la consistoriul archidieceșan prin oficiile protopresbiterale sau și de drept până la 31 Mai v. a. c. și sunt a se instrui: 1) cu carte de boțez; 2) cu testimoniu despre studiile percurse; 3) cu testimoniu despre practica învățătorescă și succesul sub decursul aceleia; 4) cu adeverință dela comitetul parochial despre purtarea morală; 5) eventuală cu alte documente recomandătoare; 6) cu o scurtă descriere a vieții, din care să fie evidente fazele mai însemnate din viața candidatului.

Salariul învățătorilor rurali în România. Ministrul actual de instrucțiune din România, d-lă Boerescu, a prezentat un proiect, conform căruia lefa lunară a învățătorilor se statorosește cu 90 franci.

Cestiunea fortificațiilor României preocupând mult de cât-va timp publicul, „Naționalul“ crede, că ar fi bine să se dea oare-cari științe în privința acestor lucrări. Actualmente lucrările sunt foarte avansate la patru forturi, anume: Jilava, Otopeni, Mogoșia și Kitila. Al cincilea fort dela Cernica, ale cărui lucrări s'au început vâra trecută, are

încă trebuință de multe lucrări strategice. După votarea creditului de 15 milioane pentru aceste lucrări, direcția fortificațiilor va pune în lucru încă două forturi noi din comunele Cățelu și Bragadiru. Totu din creditul de 15,000,000 se va plăti și o parte a materialului comandat de acuma 2 ani la casa Grusson.

Biografia Reginei României împreună cu portretul, orecum reușit, dize „Românul“, a apărut în „Sonntagsblatt der deutschen Zeitung“.

Punctuațiunea. Consistorul diecesan din Caransebeș a adresat un cercular către toate oficiile și corporațiunile subordonate Consistorului diecesei gr. or. rom. a Caransebeșului, în care se dize, că ministerul ung. de culte și instrucțiune publică invită pe consistor să aduce la cunoscință oficiilor subalterne noua modalitate de interpunctiune a cifrelor și anume: în conspectele statistice și alte acte oficiose să se folosescă de noul sistem de interpunctiune. Acest nou sistem este următorul: cifrele scrise una lângă alta se împart începându dela stânga spre dreapta în clase de câte trei cifre. Interpunctiunea se face dela dreapta spre stânga, și adecă: clasa întâia de 3 cifre (sau și mai puține) capătă un punct, a doua clasă o virgulă, a treia éráși un punct, și așa mai departe se schimbă un punct, apoi o liniă etc. d. e. numărul 24567834925 după sistemul cel nou va fi astfel interpunctat: 24/567/834/925=24.567.834.921. Decimalele se însemnă astfel: se pune un punct, care este ceva mai sus decât liniă de desupt a numărului, și apoi decimalele se scriu cu cifre mai mici d. e. 4532678 cu întregim și două decimale va fi 45.326₇₈.

Caraghiosul e numele unui diart umoristic ce a început să apară în Iași.

Cultivatorii din Boemia s'au întrunit în congres în număr de 1500. Ei au constituit o asociație sub numele de „Unirea țeranilor din regatul Boemiei“, avându de scop să apere interesele țeranilor cehi, și să reclame întinderea drepturilor politice pentru aceia dintrênșii, cari votază în al doilea grad. Oratorii au pronunțat discursuri în contra mării proprietăți, și s'au declarat partizan ai politicii energice urmată de junii cehi.

România nu va participa, sub un titlu sau altul la Expositia, era, dize, pe la 10 Iunie, când densul se decide a salva din situațiunea critică ce se stabilea, ceea ce se va mai pute salva. A fost opera a 2—3 zile de interveniri stăruitoare, de angajamente solemne, de garanții, că nu înzadar se va acorda și României un petec de pământ, — și ciasul cel rău trecut, ér periculul, d'a dispărea din ochii lumii întregi p'un restimp de 6 luni, fu conjurat.

D. Berger, director gener., punându de îndată la dispozițiunea României un teren de 375 m. p., incontestabil că s'a condus și de simpatiile ceși conservă reciproc națiunile surori, francesă și română, și al căror cult e întreținut de mulți ani, până în cele mai înalte sfere d'un bărbat de elită, cum e principelul G. Bibescu, actualul președinte al secțiunii române.

La început nu se putu ciupi mai mult de 375 m. p. de pe la vecini, mai în urmă însă, grație bunei lor voinți, și inițiativei române, terenul acordat se mai lărgi încetșor și pe nesimțite, icl de lojându-se bieții Svedezi cu totul și mutându-se în altă parte, colo aranjându-se treburile cu Serbia, atât de bine, încât pe locul destinat ei odinori se ridică aji veselă și cochetă locanda în care vizitatorul român rămane fermecat de ilusia Terii sale. Cum vedem

cine dă din mână nu se încă nici în țera românească nici în cea franțuzescă!

Un succes atât de mare și atât de neașteptat, nu putea să nu scoziore firea invidioșilor, mai ales după ce d. Al. Ciurcu adresă tuturor țărelor române apelul său, ale cărei accente de îmbărbătare și speranțe în reușita morală a Expositiei române ne mai vibrează și aji în memoria noastră. Apelul a avut un echou ce a sunat în toate districtele țării, și care trebuia să trecă și peste Carpați, ca să se arate lumii că mai există și Români transilvăneni. Dér nu e locul aici să deplângem imobilitatea noastră, când porțile Occidentului ne steteau deschise. Și mai puțin ar fi locul a ne opri asupra pedecilor ce se urđiau de unii pitici fii ai țării, mai ambițioși decât patrioși, și consumați de invidiă, în contra persónelor ce luă inițiative participării României la Expositiune. Să considerăm svircolirile lor sterile, intrigile lor lipsite de imaginație ca nisce umbre binefăcătoare în tabloul luminos al Expositiei române, și să tragem peste ei dec vlul uitării.

Am insistat asupra acestor dureri ale născerei Expositiei noastre, spre a-o pute aprecia, iubi și încuraja cu atât mai bine. Cele ce se mai petrecură ne stau prospetu încă în memoria noastră. Când ne aducem aminte de acti-

vitătea desfășurată dela începutul anului încôce nu putem decât să ne fâlim de zelul patriotic al țării, manifestat atât de spontan în formarea de comitete, stringerea de ajutoare și mai pe sus de toate în votarea subvențiunii de 200,000 de fr. ce au contribuit atât de largu la realizarea unei opere, măgulitoare pentru amorul propriu național al nostru.

Încă câte-va zile, și când secțiunea românească va fi gata cu toate subdiviziunile ei mai sus enumerate, putem fi siguri că nu ne va lipsi atențiunea serioasă și bine-voitoare a străinilor. Lumea cu judecată va ține cont de împrejurările în care s'a realizat participarea României precum și de situația ei economică și industrială.

Deja semnele de atențiune și de încurajare încep să se arete. Eri secțiunea industrială română a fost vizitată de d-nii Berger, directorul general al Expositiei și *Laurette*, directorul secțiunilor străine, însoțiți fiind de comisarii generali ai Statelor Nord-americe, Belgiei, Portugaliei și Luxemburgului. Visita acesta s'a terminat o mică masă, ale cărei principale podbe au fost mămăliga, fleica și vinurile românești ale d-lui Iordache Ionescu. Ca curiositate vă alătur aici în limba francesă întreaga listă de bucate:

Mămăliga aux Œufs Roumains

*Trites Roumaines à l'Orientale
Tschulâma aux Pieds de Veau
Asperges de Jassy*

Rôts

*Fleica (Ventre de Boeuf à la Roumaine)
Salade de Bucarest*

*Dessert
Fromage, Fruits*

Vins

*Dragasani — Tamașosa — Champagne
Café Roumain — Liqueurs*

*Service fait par les Jeunes Filles Roumaines
Musique des Lautars*

Intre invitați erau și reprezentanții Serbiei, Egiptului și Marocului, — ca vecini ai locandei românești. Secțiunea românească se compunea din principelul G. Bibescu, Al. Ciurcu, Grant, colonelul Dally și d-lă Lecreur, arhitect. E inutil, cred, a mai adăuga, că d-lă Berger, directorul general, n'a avut decât cuvinte de elogi pentru stăruințele comisiei române, pentru România și pentru prosperarea culturală și industrială a poporului român.

Terminându, să Vă mai comunic că Secțiunea noastră va invita la masă, totu în locanda romană, și pe Ministrul actual francesc precum și pe câțiva membri ai Consiliului municipal par-

Hipnotisatorul Albin Krause va ține astăzi la orele 8 1/2 seara în sala hotelului Nr. 1 primul său curs experimental despre hipnotism, ori așa numitul magnetism animal. Succesele dobândite de d. Krause ca hipnotisator se pot vedea din recenziunile ce i s-au făcut la Sibiu și la Clușiu. D-lu Krause experimentează nu numai cu siguranță, dar și cu succese mari în mod științific. Ocaziunea ar trebui folosită de publicul nostru.

Sinodul eparchial din Caransebeș.

Convocată pe Duminică Tomii, 16 Aprilie 1889. Sedința V, 19 Aprilie 1889.

Presidiul prezintă: petițiunea preotului din Birda, Ioan Ionescu, pentru lăsarea sesiunii parohiale reduse în folosul său pe 3 ani; petițiunea cancelistului consistorial Const. Călium pentru ameliorarea salariului său; petițiunea preotului suspins din Toplețu, Ștefan Pavlovici, ca să fie repus.

Se transpune comisiunilor prioritare.

Deputatul Coriolan Brediceanu propune, ca ven. Sinodul să institue conform ducisului sinodal 110 din 1885 comisiunea sinodală, care propunere punându-se imediat la ordinea zilei, sinodul o primesc și decide:

Pentru pregătirea proiectelor de concluse la obiectele, ce vin sub deliberare în fie-care sesiune sinodală, precum și pentru proiectarea deciziilor în cauze rămase nepertractate din sesiunea trecută, se institue o comisiune sinodală generală constând din un președinte, apoi 6 membri — 2 preoți, 4 mireni — și trei suplitori — 1 preot și 2 mireni — toți aleși prin sinodul eparchial, și această comisiune va pregăti toate cauzele și pentru sesiunea I-a dela următorul period sinodal. Această comisiune se va întruni la Episcopie cu câteva zile înainte de deschiderea sinodului și-și va începe activitatea sa, avându membrii ei pe o zi diurnă 3 fl.

Presidiul pune la ordinea zilei raportul comisiunei speciale.

Raportorul acestei comisiuni raportează asupra rugării Românilor gr. or. din Ciocova în cauza despărțirii lor de Sârb, cerându terminarea procesului și esoperarea respectării statului quo ante 1872, în carele a fost limba română asigurată în biserica din Ciocova, — la propunerea comisiunei sinodale decide: Această cauză se transpune prin ven. Consistoriu diecesan la delegațiunea congresuală pentru comunele mixte cu acea recercare, ca să stăruie cu toate mijlocele posibile la terminarea procesului de despărțire al Românilor de către Sârb, der și până atunci să întreprindă on. delegațiunea pașii de lipsă la înaltul guvern, ca în privința folosirii limbei române în biserică să se susțină statul quo ante 1872.

Presidiul pune la ordinea zilei raportul comisiunei financiale.

Raportorul acestei comisiuni, deputatul Vincentiu Babeșu, relativ la normativul votat pentru fondul de pensiiune al profesorilor dela ambele institute diecesane, espunându nedumeririle și respective postulatele d-lor profesor în privința dotării acelu fond prin diecesă, respective garantării pensiunilor, propune în numele comisiunei financiale și sinodul neprimindu adausul făcut de deputatul Simeon Popețu, „ca până la înființarea acelu fond cu garanții sigure pentru d-nii profesori să se sisteze detragerele pentru fondul de pensiiune și ce li-s'a detrasă să li-se restituie” — decide:

Considerându de o parte constatată prin comisiunea financiară neputința actuală a fondurilor diecesane de a dota fondul pensional de sub întrebare așa cum sa cere; considerându de altă parte că ceruta garantare prin sinodul a pensiunilor involvă pe lângă dificultățile financiale și deslegarea prealabilă a unor cesiuni principale, anume încât se cere în contra usului comun la institutele de pensiiune, restituirea contribuțiilor în casuri de retragere a unuia său altuia profesor contribuente, — cesiuni pentru ale căroră deslegare se recere timp și studiu mai îndelungat; considerându în fine, că spre înlesnirea scopurilor atințite de corpul profesoral ar pute deservi eventualmente și fondul pensioal învătăresc esistente, pe câtă adecă natura aceluia n'ar împedeca această, o cesiune spre a cărei clarificare decurge corespondință cu diecesa suroră a Aradului: obiectul acesta se relăgă la sindul ord. viitor, cu aceea, ca pe atunci Consistorul să facă raport cu privința și la amintitele momente.

Moștenitorul tronului român la Senat.

Cetim în „Românul“:

Intrarea în senat a Alteței Sale Principelui moștenitor s'a făcut adă la orele două cu solemnitate deosebită. M. S. Regina însoțită de d. Voinescu și de d-rele Davila și Văcărescu, a luat parte la ședință.

A. S. a fost întâmpinată la treptele intrării în edificiul Universității de corpul diplomatic. Conduș de comisiunea însărcinată alți primi, A. S. intră în sala Senatului și ocupă locul destinat A. S., în capul băncii prelaților.

D. p. ce principele s'a așezat în bancă, d. general Florescu, președintele Senatului, citi discursul său de bine venire dîcînd între altele:

Bine ai venit între noi A. Regală. România primindu-vă în senul ei, și A. V. luându loc în Senat conform dispoziției Constituției, ajutați ca să se rea-

liseze unul dintre cele mai mari dorințe ale sale. Românii setoși după linise și pace, în urma atător furtune ce au trecut peste noi, primesc cu încredere consolidarea unei ere de ordine și prosperare. Alteța Văstră din primirea ce Vi-s'a făcut, din intrarea în țară și până în ziua de adă, ați putut vedea cu câtă nerăbdare poporul v'a așteptat. Lumea întregă scie câtă am luptat pentru consolidarea tronului, cu câtă credință ne-am alipit de dinastia M. S. Regelui. Alteța Văstră avându de model pe scumpii noștri Suverani, și urmărind calea urmată de dînșii, fiți siguri de iubirea noastră.

A. S. principele Ferdinand începe prin a spune că a venit în Senat să-și ia locul conform dispoziției Constituției țerei. Arată apoi principiile de care au fost conduși legiuitorii când au cuprins în constituția ca moștenitorul coronei încă dela vârsta de 18 ani să ia parte la desbaterile maturului corp.

Făgăduescă că vă căuta a profita de desbaterile ce se vor urma în Senat, și în care va asista. Totul ce va câștiga, va întorci îndărăt țerei. Dîce că primirea căldurosă ce i s'a făcut în țară o ia ca o via mărturie că țera este mulțămită de progresele realizate sub regimul constituțional de când M. S. regele domnesce aici. Promite că va urma pe calea începută de M. S. Regele. Va sprijini și face totul ce este conform aspirațiilor poporului român. Iși lăgă șorțea sea de a țerei. Termină rugându cerul să-l ajute a domni întru binele țerii și strigându: Trăiască România!

De mai multe ori A. S. Regală care a vorbit românește, a fost întrerupt de aplausele Adunării.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS“.

(Serviciul biuroului de coresp. din Pest)

Berlin, 23 Maiu. La prânzul de gală împăratul Wilhelm toastă dîcînd: Ridică paharul în sănătatea regelui Umberto și trupelor Italiane și pentru neștrămutata amicitie cu casa de Savoia. — Regele Umberto răspunde în limba italiană: Călătoria mea la Berlin a fost dictată de înalta datoriă de mulțumire. Germania și Italia, după ce și-au restabilit unitatea, au devenit o garanție pentru pacea europeană. Amendou armatele vor sci să-și îm-

plinescă marea lor problemă. Beu în sănătatea familiei împărătesci, a armatei germane și pentru prosperarea Germaniei.

Berlin, 23 Maiu. „Kreuzzeitung“ anunță, că Rusia continuă energetic înarmările.

Dotmund, 23 Maiu. Tote țeturile au reluat pe deplin lucrul lor.

Francfurt, 23 Maiu. Trenul separat, cu care venea împărătesa Austriei dela Wiesbaden, a deraiat în momentul când trecea peste șinele liniei laterale. Vagonul din urmă eșind din șine a tras și pe cele două dinaintea lui după el și toate s'au resturnat. Majestatea sa nu suferi nici o vătămă. Asemenea scăpară și princesa Maria Valeria și arhiducele Francisc Salvator. Din suita Majestății Sale a fost rănit numai un lacheu la mână. Călătoria s'a continuat cu o întârziere de o oră.

Cursul pieței Brașov

din 23 Maiu st. n. 1889.

Bancnote românești	Cump.	9.32	Vând.	9.95
Argint românești	-	9.25	-	9.90
Napoleon-d'or	-	9.36	-	9.98
Lire turcesc	-	10.60	-	10.65
Imperial	-	9.60	-	9.55
Galbin	-	5.52	-	5.58
Seris. fonc. „Albina“ 6%	-	102.-	-	-
„ „ „ 5%	-	98.59	-	99.-
Ruble rusesc	-	125.50	-	126.50
Discontul	-	-	-	6 1/2—8% pe an.

Cursul la bursa de Viena

din 22 Maiu st. n. 1889.

Renta de aur 4%	-	-	-	102.20
Renta de hârtă 5%	-	-	-	97.20
Imprumutul căilor ferate ungare	-	-	-	141.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (1-ma emisiune)	-	-	-	100.-
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (2-a emisiune)	-	-	-	117.-
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostă ungare (3-a emisiune)	-	-	-	112.50
Bonuri rurale ungare	-	-	-	105.10
Bonuri cu clasa de sortare	-	-	-	105.10
Bonuri rurale Banat-Timiș	-	-	-	105.10
Bonuri cu cl. de sortare	-	-	-	105.10
Bonuri rurale transilvane	-	-	-	105.10
Bonuri croato-slavone	-	-	-	105.-
Losuri din 1860	-	-	-	144.25
Acțiunile băncii austro-ungare	-	-	-	909.-
Acțiunile băncii de credit ungar.	-	-	-	316.-
Acțiunile băncii de credit austr.	-	-	-	307.75
Galbin împărătesc	-	-	-	5.62
Napoleon-d'or	-	-	-	9.37 1/2
Mărci 100 imp. germane	-	-	-	57.65
Londra 10 Livressterlinge	-	-	-	117.90

Editor și Redactor responsabil: Dr. Aurel Mureșianu.

sian. Apoi va fi invitată la un banchet și pressa din Paris; ér ziua de 22 Maiu, aniversarea proclamării independenței României va fi sărbătorită într'un mod strălucit și demn, după cum se și cuvine importanței României între Statele din Orientul Europei.

Intre cele ce ce mi-ar rămân să vă mai espun, de sigur că lăutarii români, de sub conducerea șefului lor Savu Pădurean, merită câteva cuvinte. Fără nici o esagerare ei sunt la ordinea zilei și un obiect de curiositate pentru Francesi. Costumele lor, instrumentele lor musicale, nău (fluerul lui Pan), mai ales maniera lor d'a interpreta musica noastră dulce și armonioasă, i-au aridicat în opinia pressei și a publicului parisan peste țigani musicanți ai Ungurilor. Nu e familie aristocratică, nu e cafenea seu hotel de frunte care să nu se grăbescă a-i invita. Astfel alalt-eri au fost chiamați la d-na baronesă de St. Germain, dela 10—1 de dimineață pentru 250 fr. ér seara au cântat la d-na Merino dela 9—12 pentru 400 fr. Er séră au fost invitați la restaurantul Lyon d'or, unde se dase banchetul Diarului Le Paris și la care au asistat d-nii Floquet, Lockroy, și mulți alți bărbați politici publicisti și artiști. D-lu Al. Ciurcu a fost onorat c'o invitație pecială la acest banchet. Măne séră

vor cânta artiștii noștri la principesa Gorciacoff pentru suma de 200 fr.

La 3 Iunie sunt angajați pentru 250 fr. la Grand Hotel-Continental dela 8—10 ore de dimineață cu ocaziunea banchetului dat de L'Ecole centrale Bourru. La 11 Iunie vor cânta înaintea Societăților de scrimă franceze. La 15 Iunie vor fi chiamați la Grand Orient, rue Cadet, d'unde artiștii noștri vor încasa numai 120 fr., operă la care și vor da concursul lor avându un scop de binefacere.

De va continua tot astfel, și până acuma nimic nu ne autorisă a crede contrariul, d-lu Pădurean și cu ai săi se vor întorci chiaburi acasă. Vorba lui Cicerone din „Questiones tusculanae: Honos alit artes. a.

Progresul

după Jules Simon.

(Urmare.)

Ați mai că nu mai avem trebuință să ne derangiam pentru a încheia o afacere.

Avem posta cu comunicațiunile sale rapide și cu uniformitatea plăților; telegraful electric, care merge până la capătul lumii cu repeziunea gândului; telegraful care duce vocea la distanță de peste o miă de miluri. O conversa-

țiune secretă se stabilește între bărbat și femeă dela Paris la New-York. Un învătă pretindea mai zilele trecute, că cu aceeași ușurință se vor transporta și chipurile. Vom vorbi unii cu alții și ne vom vedea; singura atingere ne va fi interdișă. Covorul pe care se punea Aladin și care într'o clipă îl transporta din Bagdad la Samarcand, nu pôte să fi fost mai miraculos.

M-am pus adese-ori întrebarea ce s'ar fi întâplat, decă un savant descoperind toate aceste minuni în secolul XIV, ar fi ajuns a-le realiza, fiă chiar numai în laboratoriu seu în grădina sa. Aceste produse ale geniului ar fi fost pentru el cea mai mare și cea mai lamentabilă dintre calamități. Tote bisericile s'ar fi unit pentru a-l anatemisa și toate parlamentele s'ar fi întrunit pentru al arde.

Ați însă nu se mai arde un Pasteur, un Berthelot un Wurtz, un Jansen, un Edison, un Flachet, un Alphan, un Eiffel. Ei nu ne mai speria ați și au chiar mare greutate până să ne storcă mirarea, atât ne-am datat cu miraculele.

Vom pute constata cu ochii, că modificările aduse de sciință în industria omenescă în cei 11 ani dela 1878 până la 1889, ar fi fost de ajuns pentru gloria unuia dintre secolii, cari ne-au precedat.

Dintre aceste transformări vom cita numai două: transportarea forței și substituirea gazului de luminat prin electricitate într'un mare număr de servicii.

Se prescrie adă teatrelor să renunțe la gaz și acesta din cauze de siguranță. Lumina electrică, pe lângă avantajul inocenței sale mai are și pe acela, că nu desvöltă căldură. Acești doi mari servitori ai omenirii, electricitatea și gazul, sunt adă în luptă unul în contra celuilalt și din lupta, care se petrece sub ochii noștri, putem trage nisce avantaje forte mari. Transportarea forții pôte să fiă o creștere enormă a forții. Aci nu e vorba de o descoperire nouă, ci de aplicarea pe scară întinsă a unei descoperiri deja vechi. Visitându D-lu Simon în 1860 satele de ouvrieri (lucrători) dela Mulhose cu amiculu seu Jean Dollfus, îl vedea pe acesta forte ocupat de o revoluțiune industrială, care va deveni o revoluțiune socială și morală, decă va permite mamii de familie să aducă aburul în odaia sa, în loc să mērgă la lucru însași în usină. Nicl să nu ne surprindă că Rothschild a purtat spesele încercărilor recente de felul acesta. Decă vor reuși, o mamă va câștiga de aci înainte pânea copiilor săi, fără a se depărta dela ei. (Va urma).

